

Akbar Toktakunov

(1929 - 1993)

Akbar Toktakunov, 1929 yılında Kemin ilçesine bağlı Çım-Korgon köyünde fakir bir ailede doğdu.

1961 yılında Akbar Toktakunov SSCB Yazarlar Birliğine bağlı iki yıllık edebiyat yüksek kursuna gönderilip, ondan 1963 yılında mezun oldu.

1953 yılında yayınlanan "Algaçkı Kadam" (İlk Adım) adlı ilk şiir kitabı Akbar'ı Kırgız halkına şair olarak tanıttı. 1956 yılında "Kızdın Cüröğü" (Kızın Kalbi), "Kayran Enem" (Zavallı Annem) adlı kitapları yayınlandı.

Akbar Toktakunov, 1951 yılından SSCB Yazarlar Birliğinin üyesidir.

ESERLERİ:

Algaçkı Kadam (İlk Adım), Şiirler ve manzumeler, Kırgızmambas, Frunze, 1953. 87s.

Kız Cüröğü (Kız Yüreği), Manzume, Kırgızmambas, 1956. 80s.

Tilekteşter (Hemfikirler), Şiirler ve manzumeler, Okul yaşındaki çocuklar için, Kırgızmambas, Frunze, 1958, 44s.

Enenin Kubanıçı (Annenin Sevinci), Genç çocuklar

için hikâyeler, Kırgızokuupedmambas, Frunze, 1960, 39s.

Kayran Enem (Zavallı Annem), Manzume ve şiirler, Kırgızmambas, Frunze, 1960, 124s.

Tabılğan Küü (Bulunan Nağme), Şiirler ve manzumeler, Kırgızmambas, Frunze, 1962, 112s.

Çağılğan (Yıldırım), Şiirler ve manzume., "Kırgızstan" Yayınevi, Frunze, 1964, 103s.

Çeber Koldor (Usta Eller), Manzume ve şiirler. "Mektep" Yayınevi, Frunze, 1965, 60s.

Kapsalañ Baykem Kaarman (Kapsalan Ağabeyim Kahraman). Şiirler ve manzume. "Mektep" Yayınevi, Frunze, 1967, 92s.

Cayloo Dastanı (Yayla Destanı). Şiir Kitabı. "Kırgızstan" Yayınevi, Frunze, 1968, 105s.

Torgoy Kökölöp İrdıyt (Çalığışu Yükseklerde Şakır). Şiirler ve manzumeler, "Kırgızstan" Yayınevi, Frunze, 1971, 102s.

Cigıt Bedeli (Yiğit İtibarı). Gençler için hikâyeler ve uzun hikâye, "Mektep" Yayınevi, 1972, 160s.

Ömür Colu (Ömür Yolu) Şiirler ve manzume, "Mektep" Yayınevi, Frunze, 1974.

Şiirler

TUULUP ÖSKÖN AYLIMDA

Bir kezekte cel aydagan buluttay,
Senin körkün köñülümdü cılıtpay,
Ketken elem bakıt izdep alıska -
Sende kalsam çaş kanatım sınıktay,
Kyra mına cüz körüşüp turamın.
Kindik kanım kangarı seni unutpay.

Suluu kızday kubulupsuñ özgörüp,
Apkaarıdım ukkanımdı köz körüp.
Taarınsañ da bir çürpöñö kıştagım,
Meerimiñden eç sezilbeytözgülük.
Tıñşaçı emi, körgönümdü süylöyün,
Tuzuñ tatkan bir uuluña söz berip.

Kuçak cayıp bekem kıstıñ booruña,
Iraazımın erke östürgön dooruma.
Keçirip koy keede kabak çıtısam,
Colukkanmınsöz izdenmey "ooruga".
Minsem deymın poeziya tulparın,
Kayra-kayra kamçı salıp sooruga...

Seni körüp ergip turat cürögüm,
Ir kanatımkökkö sermen külörüm.
Kana emese, emgek cıttuu kıştagım -
Kayrattanıp boordoşuñ sürögün.
Karı-çaşın kantkendigin aytayın -
Az korotup altın sözdün ünömün:

DOĞUP BÜYÜDÜĞÜM KÖYÜMDE

*Bir zamanlar rüzgarın sürüklediği bulut gibi,
Senin güzelliğın gönlümü ısındırmıyordu,
Gittiğim uzaklara mutluluk peşinde-
Sende kalsam genç kanadım kırılmıştıysa,
İşte tekrar seninle yüz yüzeyim.
Göbek kanım damlayan senin unutamadan.*

*Güzel kız gibi güzelleşmişsin değişerek,
Hayret ettim duyduklarımı görünce.
Darılan da bir oğluna köyüm benim,
Merhametinden hiçbir farklılık sezilmiyor.
Dinle şimdi, gördüklerimi dile dökeyim,
Tuzunu tatmış bir oğluna söz verip¹.*

*Kucak açıp sınıksız göğsüne,
Razıyım kaygısız büyüten devrime.
Affet beni bazen kaşım çattıysam,
Karşılaştım söz arama "hastalığına".
Binmek isterim şiir atına,
Tekrar-tekrar kamçı vurup sağrıya.*

*Seni görüp heves doldu kalbim,
Şiir kanadın göğe serpererek gülerim.
Haydi bakalım, emek kokan köyüm-
Güçlenerek arkadaşımı kolla.
Yaşlı-gencinin ne yaptığını anlatayım-
Az harcayıp altın sözün tasarrufunu.*

1 Konuşmasına müsaade etmek.

Katar-katar appak üylör zañkayıp,
Karılarıñ berekelüü balpayıp.<...>
İñir kirse ülpöt, oyun-tamaşa -
İliç şamı çak tüş öñüü çañkayıp

Tirüülüktün beşindey camalıñ,
Tünt tokoydon kırka cemiş daragıñ
Köz kaykıtkan meykin talaa, tüzüñdü -
Köñül tolkup köpkö çeyin karadım.
Iriskınıñköñlün cirep cürgöñsüyt,
İmanı ısıq ar bir erkin adamıñ.

Koşamatçı, aç köz, şumdar toyungan,
Kalıñ tölöp kız soodalaş coyulgan.
Uşakımın, uurlardın sürötü -
Estelikke müzeyiñe koyulgan.
Töröpeyil, cegiç-cutkuç, zökürlör
Oolaktağan senin taza boyuñdan.

Karap tursam erkin şañuu baskanıñ,
Bir bülönün uul-kızınday çaştarıñ.
Kündöu külgön böböktördü körgöñdö -
Açkansıdım ır keñçinin kapkağın.
Eñsegenim aymağından büt körüp,
Baarıp taptım, balalıgım tappadım...

Sergek celdüü özönüñdün boyunda,
Eç bir toyboy tamaşağa, oyunga.
Men da uşul böböktörçö çer cazıp.
Katkırğanmın balalıktın toyunda.
Mına emi taalayıma köz toyboy,
Bala çaktı köksöp turam oyumda.

Balıgım ketse dağı kayrılıs,
Bakıtım bar cürögümdön ayrılıs.
Birok dale kee kıyalım baladay -
Akındardın bir mekeni ay-cıldız.
Dağı mına ergip mezgil az kaldı,
Dañazalap kütör eken kay cıldız?!

CILKIÇI CİĞİT

Tün katıp cürüp, too sırn bilip,
Tüylüp kökkö mingeni külük,
Cıldız-ay menen kuruşkan mayek,
Cıldızduu kabak cılcıçı cigit.

Caş carıñ köktön külgöñdöy saga,
Carkırıp çolpon külüñdöp cana,
Tañkı cel betten aymalap tursa,
Talabıñ artat, mookumuñ kana.

Al cılkıñ sırnıñ beş koldoy bilip,
Asılı töldöp, köybösö külük,
Elcirep cürök ergiysiñ kökkö,
Enekeñ erkek tapkanday külüp.

Çınıgı cigit gülüñüñ, cigit!
Çıraktay canat külüşüñ, cigit!
Aralap cürgön askañday biyik,
Ardaktuu emgek - ülüşüñ cigit!

Sıra-sıra bembeyaz evler dikilerek,
Yaşlıların bereketli kocaman.<...>
Akşam olunca düğün, oyun-şakalar,
İliç¹ mumu gündüz gibi apaydın.

Yaratılışın cenneti gibi varlığıñ,
Sık ormanda sıra-sıra meyve ağacın.
Göz alıcı geniş tarla ovaların,
Gönlüm dolup taşarak epeyce baktım.
Rızık gölünde yüzüyormuş gibi,
İmanı ılık her bir özgür insanın.

Yalaka, aç göz, üç kağıtçılar tıkanan²
Başlık parası alınarak kız satmak kaldırılmıştı.
Dedikoducunun ,hırsızların fotoğrafı
Hatıra diye senin müzene koyulmuştu.
Ağa huylu, doymaz³ , zalimler
Senin temiz boyundan uzaklaşmıştı.

Bakıyorum özgür neşeli yürüyüşün,
Bir ailenin oğlanı-kızı gibi gençlerin.
Güneş gibi gülen bebekleri görünce-
Şiir hazinesinin kapağını açmış gibi oldum,
Hayal ettiklerimin hepsini etrafında gördüm,
Hepsini buldum, çocukluğumu bulamadım.

Serin meltemli ırmağının kenarında,
Asla doyamayıp şakalara oyuna.
Ben de bu bebekler gibi keyif yaparak,
Kahkahalara boğulmuşum çocukluk devrimde.
İşte şimdi bahtıma doyamayıp,
Çocukluğu özliyorum aklımda.

Dönmeyecek çocukluğum gittiye de,
Kalbimden ayrılmaz bahtım var.
Gene de bazı huylarım çocuk gibi,
Şairlerin bir mekanı ay yıldız.
İşte şimdi ulaşır zaman az kaldı,
Saygı duyup bekler hangi yıldız?!

YILKICA⁴ YİĞİT

Geceleyin yürüyen, dağ sırn bilen,
Atılıp göğe bindiği yürük at.
Yıldız-ay ile edilen sohbet,
Yıldızlı sine yilkıcı yiğit.

Genç eşin sana gökten gülüyormuş gibi,
Parlayıp yanar Zühre yıldızı.
Seherci meltem yüzünden gıdıklarsa,
Talebin artar, tatmin edile.

Her atının sırn avucun gibi bilip,
Asilli döller, çoğalsa yürük at.
Kalp yumuşayarak göğe erişirsin.
Annecin erkek bulmuşçasına gülüp.

Gerçek yiğit çiçeğisin, yiğit!
Mum gibi yanar gülüşün yiğit.
Gezmemekte olduğun kayan gibi yüksek,
Değerli emek - payın yiğit.

1 Vladimir İliç Lenin.

2 Yemek yiyen, beslenen; hazır yiyici.

3 Rüşvetçi, başka birinin hakkını yiyenler.

4 At çobanı, at yetiştiren